

BROZOVIĆEV JEZIK SADAŠNJI I DEKLARACIJA O NAZIVU I POLOŽAJU HRVATSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA

Sanda Ham

U radu se govori o člancima Dalibora Brozovića u Telegramovoj rubrici Jezik sadašnji. Brozović prije objave Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika u toj rubrici piše o jezikoslovnim i političkim pitanjima hrvatskoga književnog jezika koje će se problematizirati u Deklaraciji pa ju tako sadržajno najavljuje.

Uvod

Dalibor Brozović¹ uređivao je u Telegramu rubriku Jezik današnji tri godine, od 1965. do 1968. Budući da je autorom svih članaka u toj rubrici, bolje bi bilo reći da ju je pisao, a ne samo uređivao. Prvi je prilog objavio 3. rujna 1965. (O ovoj rubrici i njezinu uredniku), a posljednji 20. prosinca 1968. (O jednoj neshvatljivoj knjizi).

Iako je za života Dalibor Brozović svoje radove objavljene u časopisima i novinama okupio u četirima knjigama,² Telegramovih 166 članaka objavljeni su tek 2016. u knjizi Dalibor Brozović, Jezik današnji 1965-1968.³ Bez obzira što su pola stoljeća Brozovićevi članci iz Telegrama bili teže dostupni,⁴ poznate su brojne teorijske zamisli, normativne preporuke pa i krilatice Dalibora Brozovića izricane na stranicama Telegrama, koje su iz Telegrama kretale, a razvijale se u znanstvenim radovima, ušle u normativne priručnike i svakodnevnu upotrebu. Tu svakako treba izdvojiti Brozovićevu teoriju standardnoga jezika; od normativnih preporuka onu o upotrebi naveska *u* u dativu pridjevno-zamjениčke sklonidbe, a vjerujem da su najpoznatije krilatice: *Gdje je norma sve što postoji, norme i nema.*, *Bolji je znanstveno besmislen pravopis kojega se svi drže nego najznanstveniji koji ne poštuje*

---

¹ Kraća inačica ovoga rada čitana je na Filozofskom fakultetu u Zadru 15. ožujka 2017. na Okruglom stolu posvećenom Daliboru Brozoviću i 50 godina Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

² Brozović, 1970., 2005., 2006., 2008.

³ Urednik je knjige Krešimir Mićanović.

⁴ Jelena Havoic napisala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, uz mentorstvo Krešimira Mićanovića, diplomski rad: „Jezik današnji“ Dalibora Brozovića. Rad je mrežno dostupan (<http://darhiv.ffzg.unizg.hr/4484/1/Jelena%20HavoicJezik%20danasnji%20Dalibora%20Brozovica.pdf>) i svakom će zanimnom čitatelju pružiti mnogo podataka o Brozovićevoj rubrici. Važno je naglasiti da su tu kronološkim redom popisani svi Brozovićevi članci jer je to jedini takav mrežni popis koji postoji – naime, članaka iz Telegrama nema u Brozovićevoj bibliografiji na mrežnim stranicama HAZU. Dakako, potpuna bibliografija postoji i u spomenutoj knjizi njezina mentora Krešimira Mićanovića objavljenoj dvije godine poslije u kojoj je autorstvo J. Havoic vrlo jasno istaknuto.

nitko. Prva je krilatica naziv istoimenoga Telegramova članka (1. 7. 1966.), a druga je iz članka *Lako se porezati na zarezu* (10. 3. 1967.) i izvorno glasi ovako: „Mislim da je mnogo bolji naučno besmislen pravopis kojega se svi drže nego najnaučniji koji ne poštuje nitko.“

Brozovićevevi su članci u Telegramu pratili jugoslavensku jezičnu stvarnost, važnije osobe i zbivanja iz jezikoslovnoga života u bivšoj državi u svim tadašnjim republikama. Čitajući ih i prosuđujući ih, valja imati na umu da su određeni vremenom svojega postanka, tadašnjim aktualnim jezikoslovnim postavkama i političkom situacijom.

Telegramov Jezik sadašnji

Rubriku je Dalibor Brozović naslijedio od Ljudevita Jonkea koji ju je uređivao – pisao od 22. studenoga 1961. do 27. kolovoza 1965, objavivši 196 članaka.⁵ Smjenu je urednika rubrike na naslovnici Telegrama najavilo uredništvo, a Jonke se od čitatelja u istom broju oprostio člankom *Riječ na rastanku*. Novi se urednik Brozović s poštovanjem oprostio od svojega prethodnika svojim uvodnim člankom, tjedan dana poslije, *O ovoj rubrici i njezinu uredniku*.

Članak tumači četiri bitne značajke rubrike u kojima Brozović vidi razloge njezine dugovječnosti i uspješnosti – stilska jednostavnost i pristupačnost širem krugu čitatelja, savjetodavnost, poštivanje „*varijanata*“ i primjena suvremene jezikoslovne metodologije u opisu i poimanju književnoga jezika. Tada je to bila teorija elastične stabilnosti koju je postavila praška škola. Najjednostavnije rečeno – književni jezik mora biti toliko stabilan da omogući nesmetanu komunikaciju, a opet toliko elastičan da se može mijenjati kako to zahtijevaju suvremene komunikacijske potrebe njegovih govornika ili Jonkeovim riječima rečeno:

„Književni jezik treba da bude stabilan, ali u isto vrijeme i tako elastičan da može prihvatiti sve novo što koristi pravilnom izvršavanju funkcija i njegovu ograničenom razvitku.“ (Jonke, 1964.: 19.)

Kada je o poštivanju *varijanata* riječ, riječ je o poštivanju posebnosti hrvatskoga jezika. Valja naglasiti da su godine u kojima su Jonke i Brozović uređivali *Jezik današnji* doista bile godine *varijanata*, posve je legitimna bila teorija da standardni jezik ima dvije *varijante*, *zapadnu* i *istočnu* – dakako, riječ je bila o hrvatskom i srpskom jeziku koji su tada zbog političkih razloga prikrivani nazivima *zapadna* i *istočna varijanta*.

Teoriju varijanata na Petom je kongresu jugoslavenskih slavista (13. – 15. rujna 1965.) iznijela Milka Ivić i tako izriječkom i znanstvenim autoritetom potvrdila da nema jednoga i istoga jezika kojim se služe i Hrvati i Srbi.

---

⁵ Svi su članci iz te rubrike objavljeni u knjizi *O hrvatskom jeziku*, 2005. Urednik je knjige Ivan Marković.

Na Kongres i osobito na referat Milke Ivić osvrnuo se već u listopadu Jonke u Jeziku (Jonke, 1965.: 30. – 31.), a Brozović u Telegramu 1. i 8. listopada iste te 1965. dvama člancima – Prividna dilema selo ili grad i I varijante, i jedinstven jezik.⁶ Prihvaćajući teoriju *varijanata*, Brozović citira Jonkea:

„... kako je rekao prof. Jonke u svom posljednjem prilogu u ovoj rubrici – narodi koji imaju zajednički jezik služe se svojim varijantama s istim pravom s kojim se drugi narodi služe vlastitim jezikom“

dodajući vlastiti zaključak:

„Tako stoje stvari. A kad je tako, onda je naivno i nenaučno smatrati da je razgovor o varijantama nekakva opasna i sumnjiva rabota, maltene svetogrđe. Nema te stvarnosti koja je tabu za znanstveno proučavanje, a varijante su u nas stvarnost i njihovo postojanje ne zavisi ni o čijem »priznavanju.«“

Dvije godine poslije, u osvit Deklaracije, stvarnost se promijenila. Hrvatski jezi-koslovci i kulturni djelatnici, pritisnuti stvarnosti u kojoj je hrvatski jezik nestajao, bio potiskivan i vrlo grubo uklanjan iz javne upotrebe,⁷ pozivali su se na pravo hrvatskoga jezika da bude u Hrvatskoj u javnoj upotrebi, da se naziva svojim imenom. Primjerice, Zagrebački lingvistički krug Hrvatskoga filološkog društva 12. travnja 1966. donosi Rezoluciju koju zaključuje traženjem prava za hrvatski jezik:

„Svaka varijanta, međutim, ima pitanja koja mora rješavati posebno kao pitanja koja se tiču samo nje i koja se samo u okviru jedne varijante mogu riješiti. Prema tome rad na normiranju književnog jezika može biti zajednički, ali se ne može osporiti pravo da se prema potrebama i prilikama neka pitanja rješavaju i za svaku varijantu posebno.“ (Rezolucija, 1969.: 193. – 194.)

Uz Rezoluciju tu su i istim zamislima nadahnuti Zaključci plenuma Društva književnika Hrvatske o problemima suvremenog jezika hrvatske književnosti, znanosti, školstva i sredstava masovne komunikacije (Zaključci, 1969.: 193. – 194.) i Izjava o jedinstvu i varijantama hrvatskosrpskog književnog jezika Znanstvenoga kolektiva Instituta za jezik JAZU. (Izjava, 1969.: 197. – 198.) Izjava JAZU vraća nas Telegramu. Naime, u ožujku 1966. u Telegramu je objavljen članak titogradskoga profesora Đorđa Rašovića u kojem ovaj niječe postojanje varijanata i hrvatskoga jezika, omalovažava prof. Jonkea i uopće, Hrvate i hrvatski jezik. U Izjavi je JAZU ocijenila da Rašović „iznosi isti stav, sličan stavu unitarista iz predratne Jugoslavije: da hrvatska varijanta našega književnog jezika, kao atribut hrvatske nacije, nema pravo na opstanak.“ (Izjava, 1969.: 198.)

---

⁶ Brozović se i u siječnju 1966. osvrće na Kongres u članku O umjetnom usmjeravanju jezičnoga razvoja (7. siječnja 1966.)

⁷ Jonke piše kako su se još 1957. na radiju zabranjvale hrvatske riječi. Jonke, 1971.: 292.

Uoči Deklaracije

Brozovićevevi članci o hrvatskom književnom jeziku (u skladu s političkim trenutkom – kao dijelu hrvatskosrpskog odnosno srpskohrvatskog standardnog jezika) uklapaju se u opća hrvatska razmišljanja o pravima hrvatskoga jezika na javnu upotrebu, vlastitu normu i vlastito ime. U Telegramu će 3. veljače 1967. osvanuti Brozovićevev članak Hrvatski književni jezik. Tu Brozović traži pravo da se jezici nazivaju svojim pravim imenima:

„Opravdano je kada kažemo hrvatski književni jezik ili srpski književni jezik (ali ne bi bilo pravilno da tako govorimo o standardnom jeziku – to je čisto lingvistički znanstveni termin)... zašto bi baš hrvatski i srpski bile jedine oznake koje se uz imenicu jezik ne bi smjele upotrebljavati.“

Taj je članak poslužio kao povod da Brozović bude napadnut da je ideolog Deklaracije⁸ jer taj članak, prema riječima napadača dijeli jezike, odnosno „veoma jasno iznosi ideju deobe jezika“. Riječ je o kritici Deklaracije Mirka Miloradovića gdje je Deklaracija opisana kao „odvratna, sramotna, politička diverzija“ (Miloradović, 1967.: 591.), a od svih je hrvatskih jezikoslovaca i javnih djelatnika prozvan samo Dalibor Brozović, a od hrvatskih ustanova samo Filozofski fakultet u Zadru, Brozovićeveva matična ustanova. Miloradović citira Brozovića, istini za volju, tek u bilješki uz rečenicu da je skoro »sva Deklaracija objavljena prethodno u rubrici „Jezik sadašnji“ u „Telegramu“.«

„Još 3. februara 1967, pojavio napis “Hrvatski književni jezik“, koji veoma jasno iznosi ideju deobe jezika: “Opravdano je kada kažemo hrvatski književni jezik ili srpski književni jezik (ali ne bi bilo pravilno da tako govorimo o standardnom jeziku – to je čisto lingvistički znanstveni termin).“ (Miloradović, 1967.: 591.)

Brozovićevevi su napadači posve u pravu, ali ne samo kada je o tom jednom članku riječ, nego je riječ o nizu članaka u kojima se tumači na konkretnim primjerima, događajima i osobama zašto se Deklaracijom traži

„... nedvojbenu jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga, makedonskoga... osigurati dosljednu primjenu hrvatskoga književnog jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji kad se god radi o hrvatskom stanovništvu, te da službenici, nastavnici i javni radnici, bez obzira otkuda potjecali, službeno upotrebljavaju književni jezik sredine u kojoj djeluju.“ (Deklaracija, 1967.)

Ipak, Brozović nije ni jednom spomenuo Deklaraciju u svojoj rubrici, a uređivao ju je još godinu dana poslije Deklaracije. Vještina je doista bila velika – reći sve, a ne imenovati ništa. Tako je Brozović već krajem 1966. oštrije krenuo u raskrinkavanje velikosrpskih težnji koje danas ponešto eufemistično nazivamo jugoslavenska

---

⁸ Na to upozorava i K. Mićanović (2016.: 342.).

unitaristička jezična politika. Povodi su uvijek bili kakvi konkretni događaji, knjige ili pisma čitatelja, a uzrok je uvijek bio isti – upozoriti na rastuću prevlast srpskoga jezika.

Pretisak je Karadžićeva rječnika⁹ poslužio Brozoviću da Karadžića smjesti gdje pripada – u srpski jezik i kulturu, ne osporavajući mu zasluge za hrvatski jezik, ali mu ih i ne pripisujući:

„... za makedonski je jezik Blaže Koneski istodobno i ono što je bio npr. Luther za Nijemce ili Vuk za Srbe i ono što je bio Dante za Talijane, Puškin za Ruse, Prešern za Slovence ili Mažuranić za Hrvate.“ (Riznice neprolaznih vrijednosti, Telegram, 16. 12. 1966.)

Sljedeći je tjedan Brozović Karadžića maknuo, ne samo iz zasluga za hrvatski jezik koje se Karadžiću u to doba još uvijek pripisuju, nego iz hrvatskoga jezika:

„Novija su proučavanja hrvatskog narodnog preporoda i jezične problematike 19. st. uopće (Lj. Jonke, Z. Vince i dr.) pokazala da su i na ovoj strani dugo carevale zablude o ulozi Vuka Karadžića... U odnosu na Hrvatsku Karadžićeva je vrijednost zapravo u tom što je on dugo bio na srpskoj strani osamljen, a ipak ravnopravan partner.“ (Nova shvaćanja o djelu Vuka Karadžića, Telegram, 23. 12. 1966.)

Kraj 1966., a doista sam kraj jer je članak Stoimeni jezik izišao 30. prosinca 1966., postavlja pitanje naziva jezikâ – tu Brozović pita može li se hrvatski jezik tako nazivati, da bi dva tjedna prije Deklaracije, u ovdje naprijed opisanom članku, Hrvatski književni jezik, proglasio „smiješnim, neukusnim, neciviliziranim i zatućanim“ izbjegavanje naziva jezik – bilo hrvatskog, bilo srpskog – u svakodnevnoj, izvanznanstvenoj upotrebi.

Deklaracijsku godinu Brozović započinje *terminološkim pitanjem*, a govori protiv široke upotrebe srpskoga jezika u vojsci i protiv unitarizma koji omogućuje prevlast srbizimima. Naravno i ovdje bez imenovanja, nego govoreći o miješanju jezikâ, »principu „pola i pola“« u jeziku – na primjeru *vlak i pozorište/voz i kazalište*, zaključujući da je takvo stanje u kojem ravnopravno supostoje u istom jeziku *vlak i pozorište/voz i kazalište*: „Laž, stilska, jezična i književna“ (Problem je važan i aktualan, Telegram, 6. 1. 1967.). Na nazivlje Brozović upozorava i kada je o kemijskom nazivlju riječ, smatrajući da je posrijedi „likvidacija ustaljenih domaćih naziva“ – ponajviše hrvatskih, dade se zaključiti iz primjera – oksigen (umjesto kisik), aluminium (umjesto aluminij), natrium klorid (umjesto natrijev klorid). (Nije aurum sve što sija, Telegram, 20. 1. 1967.)

Članak Biciklisti i lingvisti objavljen je točno mjeseca dana prije Deklaracije i doista otvoreno upozorava na velikosrpsku (jezičnu) politiku. Čitatelj M. T. Stanković žali se što se „silne pare“ troše na prevođenje u Narodnoj skupštini umjesto da se svi služe jednim jezikom. Kaže ovako:

---

⁹ Misli se na Karadžićev Srpski rječnik iz 1818. koji je pretisnut 1966. u izdanju Prosvete s 250 str. komentara Pavla Ivića.

„Kao da smo Ujedinjene Nacije pa da se prevađamo, a ne Jugoslavija. Ne važi više parola ‘Čuvajte Jugoslaviju’ (poznato mi nekako zvuči to geslo – op. D. B.) sad su moderni tzv. međunacionalni odnosi. Čak su i Šiptari počeli da dižu glave, a Slovenci su sve zaboravili. Od drveća se ne vidi šuma, a od ‘jezika’ i ‘varijanata’ izgubili smo zajednički jezik, i bukvalno i preneseno.“

Brozovićeva napomena „poznato mi nekako zvuči to geslo“ uz čitateljski patetični usklik „Čuvajte Jugoslaviju“ kaže nam sve – naime, to je *geslo* režimska vlada prve Jugoslavije stavila u usta umirućem Aleksandru I. Karađorđeviću, služeći se njime (i *geslom* i Karađorđevićem) kao jednim od režimskih čuvara.

Sada su do Deklaracije preostala još tri tjedna, tri članka. U prvom od tih triju članaka Brozović upozorava na unificirani javni jezik (osobito u *saveznim* izdanjima) nazivajući ga Skerlićevim jezikom – srpskim jezikom pisanim latinicom – i tražeći pravo za sva tri potisnuta jezika da svaki svomu narodu bude javni jezik, a da u *saveznim* izdanjima budu zastupljena sva četiri jezika – četiri jezika koja će deklarirati Deklaracija. Oprimjerenje je naoko sitno, ali s krupnim Brozovićevim mišljenjem – Brozović komentira prigodnu poštansku marku Crvenoga križa:

„Kakav se zaključak nameće neupućenu čitatelju kad svake godine u jednom tjednu lijepi na pisma marke s uvijek istim natpisom Nedjelja Crvenog krsta? Razumije se: zaključit će da Tjedan Crvenoga križa (ili, također, Teden rdečega križa, odnosno Nedela na Crveniot krst) nije dovoljno dobro, nije autoritativno, nema prestiža. Zanimljivo bi bilo čuti odgovor na pitanje što bi bilo ugroženo, kakva bi šteta nastala kad bi se sva četiri natpisa našla na jednoj marci ili kad bi se svake godine smjenjivali ili kad bi se izdale četiri marke...“ (I sablast Skerlićeva, Telegram, 24. veljače 1967.)

Članak ima doista znakovit i oštar naslov – I sablast Skerlićeva. Vjerujem da Brozović nije mislio na *bestjelesno biće* kada je upotrijebio riječ sablast, nego na drugo značenje te riječi – *ružan, nakazan*. Naime, Skerlićeve nakane s hrvatskim jezikom doista su bile ružne, otvoreno i javno nazivao ga je manje vrijednim, a Srbi su mu bili „... brojem veći i kulturom jači deo srpsko-hrvatskoga naroda.“ (Jonke, 1971: 201.) Tako izravno Brozović o Skerliću ne govori, nije ni potrebno, tko je Skerlić dobro se i tada znalo i što znači *sablast Skerlićeva*.

I drugi je od tih triju članaka posvećen neravnopravnosti jezikâ u službenoj upotrebi:

„Ako na nacionalnoj televiziji nacionalni jezik nema dominantan položaj, onda to u narodu, bez sumnje, stvara osjećaj da je njegov jezik drugorazredan, dobar za “lokalni“ program, da je funkcionalno ograničen.“ (Jezik radija, jezik televizije, Telegram, 3. 3. 1967.)

Poenta je toga članka jednaka prethodnomu – četiri ravnopravna jezika ravnopravno zastupljena u javnoj upotrebi.

U trenutku kada bismo očekivali veliko finale, tjedan uoči Deklaracije (jer se 10. ožujka već znalo da je napisana), na sam dan Deklaracije i dva tjedna poslije – Bro-

zović piše politički i nacionalno bezazlene članke o zarezu!¹⁰ Naime niz je članaka o logičkoj i gramatičkoj interpunkciji započeo tjedan uoči Deklaracije i nastavio ga u istom broju Telegrama u kojem je Deklaracija. Deklaracija je na naslovnici Telegrama, a na drugoj stranici, koja je naličje naslovnice, Brozovićev je članak o zarezima.

Cijela se Hrvatska trese, pune su novine Deklaracije i reakcija na nju, sâm je Brozović izbačen iz Partije 7. travnja,¹¹ a taj dan objavljuje članak o padežnim nastavcima,¹² a tjedan poslije o (kajkavskom) futuru¹³ – o Deklaraciji ni riječi. Samo je naoko to neobično. Poznajmo li Brozovićevu rubriku Jezik današnji, znat ćemo da se Deklaracijom bavio tjednima – rekavši sve, a ne imenujući ništa. U deklaracijskom je danu Deklaracija govorila sama za sebe pa joj nije trebalo komentara.

Zaključak

Dalibor Brozović svojim se priložima u Telegramovoj rubrici Jezik sadašnji uklapa u opću sliku hrvatskih napora za postizanjem ravnopravnosti hrvatskoga jezika u javnoj upotrebi, za pravo na vlastito ime i njegovanje svojih jezičnih i kulturnih posebnosti. U tomu Dalibor Brozović ne prednjači, ali i ne zaostaje, pa je ocjena kritičara Deklaracije da su zahtjevi Deklaracije i prije Deklaracije već izrečeni u Brozovića, načelno točna. *Načelno* jer se deklaracijski zahtjevi u hrvatskoj javnosti, neovisno o Brozoviću, naslućuju već poslije Novosadskoga dogovora, osobito poslije Novosadskoga pravopisa, a Deklaracija ih je samo jasno oblikovala i učvrstila.

Literatura

- Nataša Bašić, 2017., Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika u povijesti hrvatskoga jezika i jezikoslovlja, Jezik, god. 64, br. 1., str. 1. – 14.
Dalibor Brozović, 1970., Standardni jezik, Zagreb, MH
Dalibor Brozović, 2005., Prvo lice jednine, Zagreb, MH
Dalibor Brozović, 2006., Neka bitna pitanja hrvatskoga jezičnog standarda, Zagreb, ŠK
Dalibor Brozović, 2008., Povijest hrvatskoga književnog i standardnog jezika, Zagreb, ŠK
Dalibor Brozović, 2016., Jezik današnji 1965-1968., priredio Krešimir Mićanović, Zagreb, Disput
Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, 1967., Telegram, 17. ožujka
Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, Građa za povijest Deklaracije, priredila Jelena Hekman, Zagreb, MH

---

¹⁰ Lako se porezati na zrezu, Telegram, 10. 3. 1967., Kako da se ne porežemo?, Telegram, 17. 3. 1967., Zarezi i zamjenice, Telegram, 24. 3. 1967., Završna riječ o zrezima, Telegram, 31. 3. 1967.

¹¹ O povijesti Deklaracije i deklaracijskih zbivanja vidi: Deklaracija, 1977., 2017., Bašić, 2017., Pavičić, 2017.

¹² Ipak sedam, Telegram, 7. travnja 1967.

¹³ Nisu uvijek krivi kajkavci, Telegram, 14. travnja 1967.

- Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika 1967. – 2017., Vijesti, komentari, osude, zaključci, U povodu 50. obljetnice donošenja, priredio Marko Samardžija, Zagreb, MH
- Izjava o jedinstvu i varijantama hrvatskosrpskog književnog jezika Znanstvenoga kolektiva Instituta za jezik JAZU., 1969., u posebnom izdanju časopisa Kritika – Hrvatski književni jezik i pitanje varijanata, Zagreb, MH, str. 197. – 198.
- Ljudevit Jonke, 1964., Književni jezik u teoriji i praksi, Zagreb, MH
- Ljudevit Jonke, 1965., Peti kongres jugoslavenskih slavista u Sarajevu (Neki nesporazumi o osnovnim pitanjima), Jezik, god. 13., br. 1., str. 30. – 31.
- Ljudevit Jonke, 1971., Hrvatski književni jezik 19. i 20. st., Zagreb, MH
- Ljudevit Jonke, 2005., O hrvatskom jeziku, priredio Ivan Marković, Zagreb, Pergamena
- Mirko Miloradović, 1967., Podaci o duhovnom životu (II), Gledišta, god. VII., br. 4., str. 588. – 593.
- Josip Pavičić, 2017., Deklaracija o nazivu, položaju i budućnosti hrvatske samostalnosti, Kronologija deklaracijskih zbivanja u ožujku i travnju 1967., Jezik, god. 64., br. 1., str. 14. – 29.
- Rezolucija Zagrebačkog lingvističkog kruga Hrvatskoga filološkog društva, 1969., u posebnom izdanju časopisa Kritika – Hrvatski književni jezik i pitanje varijanata, Zagreb, MH, str. 195. – 196.
- Zaključci plenuma Društva književnika Hrvatske o problemima suvremenog jezika hrvatske književnosti, znanosti, školstva i sredstava masovne komunikacije, 1969., u posebnom izdanju časopisa Kritika – Hrvatski književni jezik i pitanje varijanata, Zagreb, MH, str. 193. – 194.

Sažetak

Sanda Ham, Filozofski fakultet, Osijek

UDK 81'27:811.163.42, znanstveni rad

primljen 31. ožujka 2017., prihvaćen za tisak 31. siječnja 2020.

Brozović's *Jezik sadašnji* (Language of Today) and the Declaration on the Name and Status of the Croatian Literary Language

The paper deals with articles by Dalibor Brozović, published in Telegram's column *Jezik sadašnji* (Language of Today). On the eve of the publication of the Declaration on the Name and Status of the Croatian Literary Language, Brozović writes in this column about linguistic and political issues of the Croatian literary language that will be problematized in the Declaration.

Key words: Dalibor Brozović, Croatian literary language, Western and Eastern variants of the literary language, Declaration on the Name and Status of the Croatian Literary Language